

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Володимиру БУЛЬБІ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Надточій Алли Олександрівни на дисертацію Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» зумовлена поєднанням низки правових, соціальних, політичних та гуманітарних факторів, що визначають сучасний розвиток держави та її зобов'язання у сфері прав людини. Питання захисту прав дитини є ключовим елементом демократичного суспільства, відображеним у Конституції України, міжнародних договорах, учасницею яких є держава, а також у національному законодавстві.

Водночас саме діти, як найбільш вразлива група населення, першими відчують наслідки кризових явищ – воєнних дій, економічної нестабільності, політичних трансформацій та соціальних реформ. Це вимагає створення і реалізації ефективної публічної політики, здатної гарантувати дотримання та відновлення їхніх прав.

Таким чином, дослідження формування та реалізації публічної політики захисту прав дітей в Україні є вкрай актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору. Воно здатне не лише поглибити розуміння сутності та механізмів такої політики, але й запропонувати конкретні шляхи підвищення її ефективності в умовах воєнних викликів, євроінтеграційних процесів та реформ державного

управління. Результати дослідження можуть стати корисними для законодавців, урядовців, представників місцевого самоврядування, громадських організацій та міжнародних партнерів, які працюють у сфері захисту прав дітей, забезпечуючи комплексний і стійкий підхід до вирішення проблем дитинства в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідної роботи «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів «Good Governance» (№ 0120U105739), що виконувалась кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» ХНУ імені В.Н. Каразіна. Автором у співавторстві підготовлено рр.1.2 підсумкового звіту до науково-дослідної роботи.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації Машкіної О.І. не викликає заперечень. Виклад матеріалів дисертаційного дослідження логічний та послідовний.

У вступі чітко обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Перелічено використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження. Також наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Як позитив можна відзначити широку географію публікацій дисертантки.

У першому розділі охарактеризовано теоретичні засади публічного управління захистом прав дітей в Україні, зроблено акцент на характеристиці нормативно-правових засад охорони дитинства та на інституційних змінах даного напрямку публічної політики.

У другому розділі були наведені результати аналізу сучасного стану

системи публічного управління захистом прав дітей в контексті викликів воєнного стану. Зроблено аналіз і виявлено проблеми різних служб та консультативно-дорадчих інституцій із захисту дітей, зокрема Державної служби у справах дітей, освітнього омбудсмена, недержавних та громадських організацій. Було вирішено наукове завдання, а саме узагальнення кращих світових практики захисту прав дітей, що дозволило визначити можливість їх використання у виробленні та реалізації соціальної та гуманітарної політики щодо дітей в Україні, зокрема, в частині визначення спеціалізації державних органів та відповідних підрозділів органів місцевого самоврядування.

Дисертанткою були запропоновано модернізацію системи публічного управління захистом прав дітей в контексті післявоєнного відновлення України. Було вирішено наукове завдання, зокрема: запропоновано вдосконалення інституційного механізму публічної політики прав дітей шляхом створення (відновлення) інституції спеціалізованого «Дитячого омбудсмена», котрий є незалежним, інституційним механізмом нагляду за дотриманням прав дитини і має як дорадчі, так і контрольні функції, що відмінні від чинних на сьогодні механізмів державного захисту.

У третьому розділі дисертанткою були запропоновані підходи щодо модернізації окремих аспектів публічного управління захистом прав дітей в контексті післявоєнного відновлення України. Особливу увагу авторка запропонувала комплексний підхід до підтримки дітей, що втратили батьків, шляхом координації зусиль державних органів влади, місцевих громад і волонтерів, ресурсного та кадрового забезпечення громад, відповідальних за реалізацію захисту прав дітей загиблих.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуальної науково-прикладної задачі з наукового обґрунтування комплексних практичних рекомендацій до удосконалення інституційного механізму публічного управління захистом прав дітей в Україні та міжвідомчої координації в умовах повномасштабної війни та повоєнного відновлення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і

рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій О.І. Машкіної дозволяє зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Апробація дисертації та публікації. Основні положення та результати дослідження оприлюднені на таких наукових і науково-практичних комунікативних заходах: XVIII, XIX, XXI та XXII Міжнародних наукових конгресах, м. Харків; Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід: Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю. 26 жовтня 2018р., м. Одеса; Актуальні питання підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування : науково-практична конференція за міжнародною участю, м. Київ, 1-2 листопада 2018р.; Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю, м. Київ, 24 травня 2019р.; Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди: Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю, 8 жовтня 2021 р. м. Одеса; Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. X Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Хмельницький, 7 грудня 2021 року; Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Хмельницький, 11 лютого 2022 року; II Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи», м. Хмельницький, 18 травня 2023 р.; Європейська інтеграція та трансформація

публічного врядування в Україні: науково-практична конференція, 4 квітня 2025 р., м. Львів. Основні положення і результати дисертаційного дослідження опубліковано в 17 наукових працях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Підготовлені О.І. Машкіною рекомендації використовуються в діяльності: Головного управління Національної соціальної сервісної служби України в Харківській області в ході проведення роз'яснювальної роботи та профілактики таких порушень законодавства як: 1. порушення права дитини на працевлаштування після закінчення навчального закладу; 2. порушення права дитини на виплату соціальної стипендії; 3. порушення права дитини на щорічну допомогу для придбання навчальної літератури та ін. А також в роботі Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області (РЦПК) при проведенні занять в межах загальних короткострокових та загальних професійних (сертифікатних) програм підвищення кваліфікації для державних службовців: СППК «Забезпечення прав дітей, материнства та дитинства» (вересень 2024р.), ЗКПК «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» (лютий 2024р.), ЗКПК «Захист персональних даних» (травень 2024р.), при викладанні тематичного семінару «Соціальна та гуманітарна сфера в умовах воєнного стану» (березень, вересень, листопад 2022р.).

Дотримання академічної доброчесності. Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У назві роботи, розділів авторка використовує терміни «публічна політика охорони дитинства» та «публічна політика захисту прав дітей». Проте в роботі недостатньо розкрито зміст і сфери дотику цих політик.

2. В параграфі 3.2. авторка характеризує взаємодію органів влади та інститутів громадянського суспільства в справі захисту прав дітей, висвітлює роль НДО в реалізації проєктів західної допомоги, спрямованої на дітей в Україні. Проте відкритим залишається питання щодо оптимального формату взаємодії цих секторів і засобів підвищення їх ефективності.

3. В параграфах 2.1. та 3.3. авторкою здійснено аналіз сучасного стану захисту прав дітей та зроблено відповідні рекомендації з удосконалення цього напрямку публічної політики. Проте, робота, на нашу думку, виграла б, якщо б різні органи публічної влади, що захищають права дітей, були представлено у вигляді моделі, де було б видно сфери їх відповідальності, підпорядкованості, координації і взаємодії.

4. В параграфі 3.3 авторка характеризує напрямки впровадження публічної політики захисту прав дітей в умовах повоєнного відновлення. Разом з тим, вона переважно аналізує суто управлінські аспекти (інституційні, законодавчі, організаційні тощо), натомість недостатню увагу приділяючи питанням соціально-демографічного розвитку. Тож авторці доречно було б чіткіше визначити ті демо-економічні умови, в яких відбуваються процеси відновлення територіальних громад, особливо в східних регіонах нашої держави.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну та практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом основного тексту та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Машкіна Ольга Іванівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління персоналом та підприємництва ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Алла НАДТОЧІЙ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:07:54 18.08.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Надточій.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 31.7 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Надточій.docx
Розмір файлу без підпису: 27.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: НАДТОЧІЙ АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
П.І.Б.: НАДТОЧІЙ АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2923820826
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:07:57 18.08.2025
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000A7B9C9013F619406
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Володимиру БУЛЬБИ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Дубовик Катерини Євгеніївни на дисертацію Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Питання захисту прав дитини є ключовим елементом демократичного суспільства, відображеним у Конституції України, міжнародних договорах, учасницею яких є держава, а також у національному законодавстві. Водночас саме діти, як найбільш вразлива група населення, першими відчують наслідки кризових явищ – воєнних дій, економічної нестабільності, політичних трансформацій та соціальних реформ. Це вимагає створення і реалізації ефективної публічної політики, здатної гарантувати дотримання та відновлення їхніх прав.

В умовах повномасштабної війни, що триває з 2022 року, актуальність теми набуває особливого значення. Воєнні дії призвели до масового переміщення дітей як всередині країни, так і за її межі, зростання кількості дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, руйнування освітньої та медичної інфраструктури, загрози життю та здоров'ю неповнолітніх. Відповідно, постало питання формування нових механізмів захисту їхніх прав, включаючи адаптацію до воєнних реалій, інтеграцію у міжнародні системи захисту, а також координацію роботи державних і недержавних інституцій.

Ефективна публічна політика в цій сфері має враховувати комплексний характер проблем – від фізичної безпеки та доступу до освіти до психологічної підтримки і соціальної інтеграції.

Додатковим чинником актуальності є імплементація європейських стандартів прав людини, зокрема положень Конвенції ООН про права дитини та рекомендацій Ради Європи. У контексті євроінтеграційного курсу Україна зобов'язана гармонізувати своє законодавство і практику його застосування зі стандартами ЄС, що передбачає зміцнення інституційної спроможності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, створення ефективних механізмів моніторингу і контролю, удосконалення процедур реагування на порушення прав дітей. У цьому аспекті дисертаційне дослідження має практичну значущість, оскільки воно здатне надати науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення механізмів формування та реалізації публічної політики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідної роботи «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів «Good Governance» (№ 0120U105739), що виконувалась кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» ХНУ імені В.Н. Каразіна. Авторкою у співавторстві підготовлено рр.1.2 підсумкового звіту до науково-дослідної роботи.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації Машкіної О.І. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за

темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Привертає увагу значна кількість апробацій та їх широка географія (Львів, Київ, Одеса, Харків, Хмельницький).

У першому розділі увагу приділено теоретико-методологічним засадам публічного управління захистом прав дітей, зроблено акцент на характеристиці динаміки інституційних змін даного напрямку публічної політики. Було вирішено одне наукове завдання, яке містить наукову новизну, а саме: удосконалено термінологічний апарат науки публічного управління та адміністрування через уточнення змісту понять «дитячий омбудсмен», «гуманітарні права дітей», «діти – біженці війни» та впровадження у науковий обіг поняття «публічне управління захистом прав дітей».

У другому розділі були наведені результати аналізу сучасного стану системи публічного управління захистом прав дітей в контексті викликів воєнного стану. Було вирішено два наукових завдання, а саме: дістали подальшого розвитку підходи до оцінювання ефективності діючих інституцій із забезпечення прав дітей в частини конкретизації предметів відання комітетів Верховної Ради України; посилення якісних та кількісних параметрів моніторингу, що здійснюється Державною службою в справах дітей щодо діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав дітей. Також було обґрунтовано збільшення кадрового потенціалу Служб в справах дітей та посилення їх ресурсного забезпечення на місцевому рівні з метою уникнення їх дисфункціональності.

У третьому розділі дисертанткою були запропоновані підходи щодо модернізації системи публічного управління захистом прав дітей в контексті післявоєнного відновлення України. Було вирішено одне наукове завдання, зокрема: вперше запропоновано вдосконалення інституційних механізмів публічної політики прав дітей шляхом створення інституції спеціалізованого «Омбудсмена у справах дітей» або «Дитячого омбудсмена», котрий є незалежним, інституційним механізмом нагляду за дотриманням прав дитини і

має як дорадчі, так і контрольні функції, що відмінні від чинних на сьогодні механізмів державного захисту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуальної науково-прикладної задачі з наукового обґрунтування комплексних практичних рекомендацій до удосконалення механізмів публічного управління захистом прав дітей в Україні в умовах повномасштабної війни та повоєнного відновлення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій Машкіної О.І. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Апробація дисертації та публікації. Основні положення та результати дослідження оприлюднені на таких наукових і науково-практичних комунікативних заходах: XVIII, XIX, XXI та XXII Міжнародних наукових конгресах, м. Харків; Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід: Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю. 26 жовтня 2018р., м. Одеса; Актуальні питання підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування : науково-практична конференція за міжнародною участю, м. Київ, 1-2 листопада 2018р.; Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю, м. Київ, 24 травня 2019р.; Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди: Всеукраїнська

науково-практична конференція за міжнародною участю, 8 жовтня 2021 р. м. Одеса; Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. Х Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Хмельницький, 7 грудня 2021 року; Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Хмельницький, 11 лютого 2022 року; II Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи», м. Хмельницький, 18 травня 2023 р.; Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: науково-практична конференція, 4 квітня 2025 р., м. Львів. Основні положення і результати дисертаційного дослідження опубліковано в 17 наукових працях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Підготовлені авторкою рекомендації використовуються в діяльності: Головного управління Національної соціальної сервісної служби України в Харківській області в ході проведення роз'яснювальної роботи та профілактики таких порушень законодавства як: 1. порушення права дитини на працевлаштування після закінчення навчального закладу; 2. порушення права дитини на виплату соціальної стипендії; 3. порушення права дитини на щорічну допомогу для придбання навчальної літератури та ін. (Довідка про впровадження 04.1-05/05 від 06.03.2025р.). А також в роботі Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області (РЦПК) при проведенні занять в межах загальних короткострокових та загальних професійних (сертифікатних) програм підвищення кваліфікації для державних службовців: СППК «Забезпечення прав дітей, материнства та дитинства» (вересень 2024р.), ЗКПК «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» (лютий

2024р.), ЗКППК «Захист персональних даних» (травень 2024р.), при викладанні тематичного семінару «Соціальна та гуманітарна сфера в умовах воєнного стану» (березень, вересень, листопад 2022р.) (Довідка про впровадження №43-11/21 від 06.03.2025р.).

Дотримання академічної доброчесності. Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. В параграфі 3.1. авторка характеризує ситуацію із захистом прав дітей – громадян України, котрі перебувають в статусі захищених осіб за межами України, при цьому роблячи акцент на тих родинах, які мешкають в країнах ЄС. Разом з тим, авторка не порівнює становище дітей в країнах ЄС та інших державах Європейського континенту, Північної Америки тощо. На нашу думку, авторці було б доцільно провести таке порівняння, адже його результати мають спричинити і різницю в підходах до відповідного напрямку державної зовнішньої політики.

2. В параграфі 2.3 Машкіною О.І. здійснено ґрунтовний аналіз релевантного іноземного досвіду публічної політики захисту прав дітей. Проте, авторкою чітко не визначено, які саме аспекти (процедури, інструменти, механізми) такого досвіду можуть бути використані в сучасній Україні. Зокрема, характеризуючи перспективи впровадження інституції «дитячого омбудсмана», авторка могла би посилити свої аргументи доречними прикладами з світової практики.

3. В параграфі 3.3 авторка розглянула перспективні напрямки впровадження публічної політики захисту прав дітей в умовах повоєнного відновлення. Разом з тим, доречно було б розподілити запропоновані О.І. Машкіною новації та рекомендації за принципом коротко- середньо та довгострокового планування, а також запропонувати під кожен з цих етапів відповідний набір ресурсного забезпечення.

4. В Розділі 2 авторці варто було б навести конкретні приклади впливу консультативно-дорадчих органів (КДО) на вироблення та реалізацію публічної політики захисту прав дітей на місцевому рівні. Це дало б змогу чітко визначитися із оцінкою КДО як суб'єкта політики, охарактеризувати сильні та проблемні моменти в їх діяльності.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну та практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом основного тексту та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Машкіна Ольга Іванівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Катерина ДУБОВИК

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:22:58 15.08.2025

Назва файлу з підписом: Машкіна_Рецензія_Дубовик.pdf
Розмір файлу з підписом: 189.4 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Машкіна_Рецензія_Дубовик.pdf
Розмір файлу без підпису: 155.4 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ДУБОВИК КАТЕРИНА ЄВГЕНІВНА
П.І.Б.: ДУБОВИК КАТЕРИНА ЄВГЕНІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2617401225
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 14:22:55 15.08.2025
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000005B96DF019F949206
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Володимиру БУЛЬБІ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри соціології і публічного управління
Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарних технологій
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
Терещенко Діни Акрамівни на дисертацію Машкіної Ольги Іванівни
«Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» на
здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне
управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління
та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Питання захисту прав дітей завжди посідає центральне місце в системі державної політики, адже саме діти є найбільш вразливою категорією населення, яка залежить від підтримки держави та суспільства. В умовах повномасштабної війни в Україні проблема набуває ще більшої гостроти та багатовимірності, оскільки мова йде не лише про реалізацію міжнародно визнаних стандартів прав людини, а й про забезпечення базової безпеки, виживання та гідних умов для розвитку дитини. Дана тема є надзвичайно актуальною для державних службовців, правозахисників та всіх, хто причетний до формування та реалізації публічної політики в гуманітарній сфері.

Систематичні обстріли, окупація частини територій, масові переміщення населення, руйнування шкіл, лікарень та соціальної інфраструктури призводять до фактичного порушення основоположних прав дитини – на життя, освіту, медичну допомогу, безпеку та сімейне оточення. Важливим є й те, що в умовах війни зростає кількість дітей, які втратили батьків або були депортовані, що породжує виклики для державної системи опіки та піклування. Формування ефективної публічної політики у сфері захисту дітей вимагає нових підходів, здатних реагувати на надзвичайні умови та адаптувати міжнародний досвід до національних реалій.

Захист прав дітей у воєнний період – це також питання зміцнення державності, дотримання міжнародних зобов'язань і формування позитивного іміджу України на міжнародній арені. В умовах, коли Російська Федерація системно порушує права українських дітей через депортацію, примусову русифікацію, використання як «живих щитів», Україна має продемонструвати послідовність у забезпеченні належного захисту власних громадян.

Актуальність теми підсилюється також потребою у правовому забезпеченні механізмів захисту дітей: адаптації законодавства, посиленні повноважень органів опіки, створенні спеціалізованих центрів допомоги дітям. Важливо забезпечити координацію між центральними та місцевими органами влади, а також між державою та громадянським суспільством.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації Машкіної О.І. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Привертає увагу значна кількість апробацій та їх широка географія (Львів, Київ, Одеса, Харків, Хмельницький).

У першому розділі увагу приділено теоретико-методологічним засадам публічного управління захистом прав дітей, зроблено акцент на характеристиці динаміки інституційних змін даного напрямку публічної політики. Було вирішено одне наукове завдання, яке містить наукову новизну, а саме: удосконалено термінологічний апарат науки публічного управління та адміністрування через уточнення змісту понять «дитячий омбудсмен»,

«гуманітарні права дітей», «діти – біженці війни» та впровадження у науковий обіг поняття «публічне управління захистом прав дітей».

У другому розділі були наведені результати аналізу сучасного стану системи публічного управління захистом прав дітей в контексті викликів воєнного стану. Було вирішено два наукових завдання, а саме: дістали подальшого розвитку підходи до оцінювання ефективності діючих інституцій із забезпечення прав дітей в частини конкретизації предметів відання комітетів Верховної Ради України; посилення якісних та кількісних параметрів моніторингу, що здійснюється Державною службою в справах дітей щодо діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав дітей. Також було обґрунтовано збільшення кадрового потенціалу Служб в справах дітей та посилення їх ресурсного забезпечення на місцевому рівні з метою уникнення їх дисфункціональності.

У третьому розділі дисертанткою були запропоновані підходи щодо модернізації системи публічного управління захистом прав дітей в контексті післявоєнного відновлення України. Було вирішено одне наукове завдання, зокрема: вперше запропоновано вдосконалення інституційних механізмів публічної політики прав дітей шляхом створення інституції спеціалізованого «Омбудсмена у справах дітей» або «Дитячого омбудсмена», котрий є незалежним, інституційним механізмом нагляду за дотриманням прав дитини і має як дорадчі, так і контрольні функції, що відмінні від чинних на сьогодні механізмів державного захисту.

Висновки висвітлюють основні результати дисертаційного дослідження. Вони є чіткими, обґрунтованими і кореспондуються з метою та завданнями роботи.

Список використаних джерел складається з новітніх публікацій провідних науковців, результатів статистичних обстежень та соціологічних досліджень, звітної документації органів публічної влади. Якісні та кількісні показники Списку зауважень не викликають і характеризують здатність О.І. Машкіної до самостійного пошуку та класифікації наукових джерел. Список складається з 183 найменувань, з яких 22 – іноземними мовами.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідної роботи «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів «Good Governance» (№ 0120U105739), що виконувалась кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» ХНУ імені В.Н. Каразіна. Авторкою у співавторстві підготовлено рр.1.2 підсумкового звіту до науково-дослідної роботи.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Згідно дисертаційної роботи наукова новизна роботи сформульована у шести пунктах. На мою думку, найбільш вагомими з них є:

- запропоновано вдосконалення інституційних механізмів публічної політики прав дітей шляхом створення інституції спеціалізованого «Омбудсмена у справах дітей» або «Дитячого омбудсмена»

- удосконалено понятійний апарат науки публічного управління та адміністрування через уточнення змісту понять «дитячий омбудсмен», «гуманітарні права дітей», «діти – біженці війни» та впровадження у науковий обіг поняття «публічне управління захистом прав дітей»;

- удосконалено підхід до публічної політики захисту прав дітей в контексті ризик-менеджменту, що включає в себе: визначення контексту; ідентифікацію ризиків; аналіз та оцінка ризиків; моніторинг та контроль; інституційну реалізацію; підвищення компетентності та участі всіх суб'єктів даного напрямку політики;

- узагальнено кращі світові практики захисту прав дітей та визначено можливість їх використання у виробленні та реалізації соціальної та гуманітарної політики щодо дітей в Україні, зокрема, в частині забезпечення результативної координації діяльності представників органів публічної влади, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу;

- удосконалено підходи до оцінювання ефективності діючих інституцій із забезпечення прав дітей в частини конкретизації предметів відання комітетів Верховної Ради України; посилення якісних та кількісних параметрів

моніторингу, що здійснюється Державною службою в справах дітей щодо діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав дітей;

– визначено та запропоновано до використання інструменти публічної політики захисту прав дітей, що дозволяють прогнозувати, запобігати та мінімізувати прояви негативних соціально значущих явищ: зростання «латентного» та «фіктивного» безбатьківства; поширення ризиків порушення прав дитини при розподілі та використанні державних допомог тощо.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій Машкіної О.І. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Апробація дисертації та публікації.

Основні положення та результати дослідження оприлюднені на численних науково-практичних конференціях та інших комунікативних заходах в м. Київ, Львів, Одеса, Харків, Хмельницький, зокрема: XVIII, XIX, XXI та XXII Міжнародних наукових конгресах, м. Харків; Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід, м. Одеса; Актуальні питання підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування, м. Київ; Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів, м. Київ; Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди, м. Одеса; Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні, м. Хмельницький; Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи», м.

Хмельницький; Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні, м. Львів.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження опубліковано в 17 наукових працях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій. Географія публікацій широка, матеріали виступів на наукових конференціях пропорційно висвітлюють науковий доробок О.І. Машкіної та відображають елементи новизни її дисертаційного дослідження.

Оформлення дисертації.

Науково-довідковий апарат дисертації сформовано належним чином. Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Згідно довідок про впровадження результатів дисертаційного дослідження (Додаток Б), підготовлені авторкою рекомендації використовуються в діяльності Головного управління Національної соціальної сервісної служби України в Харківській області в ході проведення роз'яснювальної роботи та профілактики порушень права дитини на працевлаштування після закінчення навчального закладу, порушень права дитини на виплату соціальної стипендії, порушень права дитини на щорічну допомогу для придбання навчальної літератури та ін. А також в роботі Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області при проведенні занять в межах загальних короткострокових та загальних професійних (сертифікатних) програм підвищення кваліфікації для державних службовців: СПППК «Забезпечення прав дітей, материнства та дитинства» (вересень 2024р.), ЗКППК «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» (лютий 2024р.), ЗКППК «Захист персональних даних» (травень 2024р.), при викладанні тематичного семінару «Соціальна та гуманітарна сфера в умовах воєнного стану» (березень, вересень, листопад 2022р.).

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту. Всі текстуальні повтори зумовлені використанням в тексті дисертації запозичень із власних наукових публікацій О.І. Машкіної.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. В дисертаційному дослідженні побіжно згадується роль Міністерства закордонних справ України в справі захисту прав українських дітей – біженців війни. Натомість значно більше уваги в цьому контексті приділено діяльності секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Авторці варто було б чіткіше перелічити всіх основних суб'єктів, що опікуються цим аспектом досліджуваної проблеми, та визначити чинники, що впливають на якість роботи як МЗС, так і українського Омбудсмена.

2. В роботі практично не висвітлюється такий аспект проблеми як захист прав дітей, що перебувають в конфлікті з законом, знаходяться в місцях позбавлення волі тощо. На мою думку, принаймні побіжна згадка цієї категорії дітей та приведення основних кількісних показників, посилила б зміст другого розділу дисертації.

3. Авторка обґрунтовано пропонує до впровадження інституцію «дитячого омбудсмена», в матеріалах другого та третього розділу ілюструє переваги її впровадження. Проте, в контексті ризик-менеджменту О.І. Машкіній варто було б спрогнозувати і кілька потенційно слабких (негативних) складових цієї пропозиції.

4. З матеріалів другого та третього розділу дисертації не зрозуміло, чи розглядає авторка Офіс Генерального прокурора України як повноправного суб'єкта публічної політики захисту прав дітей, чи відводить йому окреме місце поза межами системи, чи взагалі не вважає його вплив значущим та гідним висвітлення.

5. В дисертації бракує точних даних що характеризують динаміку процесів, які і предметом дослідження авторки, наприклад: кількість дітей, які перебувають за кордонами України, які викрадені/депортовані на територію Російської Федерації тощо.

Проте, відзначу, що вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну та практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом основного тексту та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Машкіна Ольга Іванівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
професор кафедри соціології і публічного управління
Навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Діна ТЕРЕЩЕНКО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:40:00 16.08.2025

Назва файлу з підписом:

Відгук_опонента_Терещенко_Машкіна_124427d1_1cc9_44e9_9356_7f8ef683be1c.docx.p7s

Розмір файлу з підписом: 44.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису:

Відгук_опонента_Терещенко_Машкіна_124427d1_1cc9_44e9_9356_7f8ef683be1c.docx

Розмір файлу без підпису: 26.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

П.І.Б.: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2382906943

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:39:59
16.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E75024015FEDA505

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Володимиру БУЛЬБІ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента **Кравченко Мілени В'ячеславівни**
на дисертаційну роботу **Машкіної Ольги Іванівни**
«Формування та реалізація публічної політики захисту
прав дітей в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”

Обґрунтування вибору теми дослідження

Україна, ратифікувавши Конвенцію ООН про права дитини та інші міжнародні акти, взяла на себе зобов'язання забезпечувати захист прав дітей у будь-яких обставинах. Однак війна докорінно змінює умови їх реалізації. Діти, які опинилися в умовах воєнних дій, стають жертвами не лише фізичного, а й психологічного насильства. Травматичний досвід війни формує довготривалі наслідки для їхнього розвитку, що вимагає від держави створення комплексної політики психосоціальної реабілітації. Окрім того, система освіти стикається з безпрецедентними викликами: навчання в укриттях або дистанційне навчання, евакуація педагогів, відсутність доступу до якісної освіти та соціалізації для дітей у прифронтових районах та за кордоном.

Державна політика має враховувати не лише термінові потреби захисту дітей в умовах війни, але й стратегічні завдання їх інтеграції у повоєнний розвиток країни. Це означає необхідність поєднання допомоги гуманітарного спрямування з довгостроковими інституційними реформами. Без належного захисту прав дітей Україна не зможе забезпечити стійкий розвиток, адже саме діти – це майбутній людський капітал країни, ресурс для повоєнної відбудови та модернізації суспільства.

Отже, актуальність теми дисертації «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» визначається комплексом факторів:

зростанням уразливості дітей в умовах повномасштабної війни, необхідністю системної державної відповіді на гуманітарні виклики, потребою в адаптації законодавства та управлінських практик до сучасних реалій, а також міжнародними зобов'язаннями України. Дослідження цієї проблеми є важливим, адже від ефективності розробленої та реалізованої політики залежить майбутнє українського суспільства.

Загальна характеристика дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації Машкіної О.І. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі чітко обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі дисертаційного дослідження увагу приділено теоретико-методологічним засадам публічного управління захистом прав дітей, зроблено акцент на характеристиці динаміки інституційних змін обраного напрямку публічної політики. Охарактеризовано термінологічний апарат науки публічного управління та адміністрування, уточнено зміст понять «дитячий омбудсмен», «гуманітарні права дітей», «діти – біженці війни».

У другому розділі наведені результати аналізу сучасного стану системи публічного управління захистом прав дітей у контексті викликів воєнного стану. Досить докладно розкриті підходи до оцінювання ефективності діючих інституцій із забезпечення прав дітей у частини конкретизації предметів відання комітетів Верховної Ради України; запропоновані напрями посилення якісних та

кількісних параметрів моніторингу, що здійснюється Державною службою в справах дітей щодо діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав дітей. Слушно обгрунтовано необхідність збільшення кадрового потенціалу Служб у справах дітей та посилення їх ресурсного забезпечення на місцевому рівні з метою уникнення їх дисфункціональності.

У третьому розділі дисертанткою запропоновані сучасні підходи щодо модернізації системи публічного управління захистом прав дітей у контексті післявоєнного відновлення України. Акцентовано на вдосконаленні інституційних механізмів публічної політики прав дітей шляхом створення інституції спеціалізованого «Омбудсмена у справах дітей» (або «Дитячого омбудсмена»), котрий є незалежним інституційним механізмом нагляду за дотриманням прав дитини і має як дорадчі, так і контрольні функції, що відмінні від чинних на сьогодні механізмів державного захисту. Омбудсмен у справах дітей покликаний зосередити в собі повноваження, необхідні для результативної реалізації публічної політики охорони дитинства. Окрему увагу приділена взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства у контексті забезпечення прав дітей в умовах війни.

У висновках відображено основні результати дисертаційної роботи. Вони є логічними, чіткими та корелюються з метою, завданнями, а також пунктами новизни дослідження.

Список використаних джерел складається з актуальних публікацій авторитетних вітчизняних та іноземних науковців, результатів статистичних обстежень і соціологічних досліджень, аналітичних та звітних матеріалів органів влади. Якісні та кількісні показники списку використаних джерел заперечень не викликають і характеризують вміння О.І. Машкіної до творчого пошуку та систематизації наукових джерел. Список складається з 183 найменувань, з яких 22 написані іноземними мовами.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження є складовою частиною наукової теми

Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Реалізація державної соціальної політики органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0120U105741) – автором обгрунтовано необхідність підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади загальнодержавного рівня у захисті прав дітей.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації

Наукова новизна роботи визначається особистим внеском автора у вирішенні актуального наукового завдання в галузі науки публічного управління та адміністрування, що полягає в обгрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій з удосконалення системи публічного управління захистом прав дітей в Україні.

На мою думку, найбільш значущими серед них є:

- запропоновано створення інституції спеціалізованого «Омбудсмена у справах дітей», обов'язковими елементами цієї інституції є: інституційна незалежність; спеціалізація виключно на правах дитини; безпосередня доступність для дітей; наявність превентивної та моніторингової функцій; наявність інструментів для адвокації прав дітей;

- удосконалено підходи до забезпечення результативної координації діяльності представників органів місцевого самоврядування, органів публічної влади, недержавних організацій соціального, гуманітарного та правозахисного спрямування, у якій кожен з названих суб'єктів політики грає визначену та зафіксовану в чинному законодавстві роль;

- узагальнено кращі світові практики захисту прав дітей та визначено можливість їх використання у виробленні та реалізації соціальної та гуманітарної політики щодо дітей в Україні, зокрема, в частині забезпечення результативної координації діяльності представників органів публічної влади, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу;

- удосконалено підходи до оцінювання ефективності діючих інституцій із забезпечення прав дітей в частині оцінки якості взаємодії Національної

соціальної сервісної служби України, Державної служби України в справах дітей, профільних комітетів Верховної Ради України тощо;

– удосконалено понятійний апарат науки публічного управління та адміністрування через уточнення змісту понять «дитячий омбудсмен», «гуманітарні права дітей», «діти – біженці війни» та впровадження у науковий обіг поняття «публічне управління захистом прав дітей»;

– визначено та запропоновано до використання інструменти публічної політики захисту прав дітей, що дозволяють запобігати та мінімізувати зловживаннями з боку отримувачів державної соціальної допомоги, компенсаційних виплат тощо, право на які мають неповнолітні особи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій Машкіної О.І. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів і висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Апробація дисертації та публікації

Основні положення та результати дослідження оприлюднені на багатьох науково-практичних конференціях та інших комунікативних заходах в м. Київ, Львів, Одеса, Харків, Хмельницький.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження опубліковано в 17 наукових працях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Публікації та матеріали виступів на наукових конференціях належним чином висвітлюють результати наукової діяльності О.І. Машкіної та повною мірою відображають елементи новизни її дисертаційної роботи.

Оформлення дисертації

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Згідно довідок про впровадження результатів дисертаційного дослідження (Додаток Б), підготовлені автором рекомендації використовуються:

- у діяльності Головного управління Національної соціальної сервісної служби України в Харківській області в ході проведення роз'яснювальної роботи та профілактики порушень права дитини на працевлаштування після закінчення навчального закладу, порушень права дитини на виплату соціальної стипендії, порушень права дитини на щорічну допомогу для придбання навчальної літератури та ін.;

- у роботі Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області при проведенні занять у межах загальних короткострокових та загальних професійних (сертифікатних) програм підвищення кваліфікації для державних службовців: «Забезпечення прав дітей, материнства та дитинства» (вересень 2024р.), «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» (лютий 2024р.), «Захист персональних даних» (травень 2024р.), при викладанні тематичного семінару «Соціальна та гуманітарна сфера в умовах воєнного стану» (березень, вересень, листопад 2022р.).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

1. У дисертаційному дослідженні широко висвітлено діяльність дитячих омбудсманів, проте автором не зроблено їх порівняльної характеристики. На мою думку, такий аналіз був би доречним або в параграфі

1.3. або 2.2. дисертації.

2. У роботі не достатньо уваги приділено такому важливому аспекту проблеми як профілактика соціального сирітства, що є неодмінним супутником будь-якої держави, в якій відбуваються значущі демографічні зміни, спричинені повномасштабними та тривалими бойовими діями.

3. У параграфах 3.2. та 3.3. автор обґрунтовано пропонує до використання інструменти соціальної підтримки дітей загиблих воїнів Сил оборони України, проте, при їх характеристиці тяжіє до ілюстративного підходу. На мою думку, у цьому випадку О.І. Машкіній бракує аналітичності, здатності перейти від резонансних, але розрізнених фактів, до узагальнень та тенденцій, що є характерними для наукового підходу.

4. Після вивчення матеріалів другого розділу дисертації залишається відкритим питання, які з чинних інструментів захисту прав українських дітей автор вважає найбільш ефективними, дієвими для подальшого використання та масштабування в практиці публічного управління.

5. У тексті дисертації не в достатній мірі розкрито значення процесів децентралізації в контексті захисту прав дітей на рівні територіальної громади. Характеристика ролі органів місцевого самоврядування в захисті прав дітей відображена в окремих публікаціях О.І. Машкіної, але не достатньо чітко прописана у висновках до дисертаційної роботи.

Разом з тим, на мою думку, вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження Машкіної Ольги Іванівни «Формування та реалізація публічної політики захисту прав дітей в Україні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни, має теоретичне та практичне значення і відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором

наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 “Про затвердження вимог до оформлення дисертації” (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Машкіна Ольга Іванівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
управління, адміністрування та
соціальної роботи Національного
університету охорони здоров'я
України імені П.Л.Шупика

Мілена КРАВЧЕНКО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 00:38:19 17.08.2025

Назва файлу з підписом: Відгук опонента_Кравченко_MB_1.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.2 КБ

Назва файлу без підпису: Відгук опонента_Кравченко_MB_1.pdf
Розмір файлу без підпису: 112.1 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КРАВЧЕНКО МІЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

П.І.Б.: КРАВЧЕНКО МІЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2673605188

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 00:36:36
17.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000059852D0199459406

Тип носія особистого ключа: Незахищений

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.07.03 13:00